

skoga svijeta. Kako se je ova ista pobožnost ovih posljednjih godina i u Hrvatskoj lijepo razgranila, doći će dobro svećenstvu ova knjižica u pomoć, kad prve nedjelje u mjesecu propovijeda bratovštinarima i župljanima o ovom predmetu. Knjižica je napisana točno, jasno i vjerno po francuskom izvorniku, koji je izdao samostan, u kojem je bl. Margarita boravila za cijelog svog života. Preporučujemo.

*Dr. J. Pazman.*

### Najnovija ruska bogoslovska djela (Prema „Cerkovnij Vjesnik“. Petrograd 1911, 1912.)

П. Левитовъ, Современный аморализмъ и его виды. (Savremeni amoralizam i njegove vrste.) Rjazan 1911. str. 56. — Levitov je u ovoj maloj raspravi u kratko razložio ruskom društvu moderni imoralizam, crtajući krupnim potezima imoralizam naruralistički, estetički, eudemonistički. Materijal za ovu radnju crpao je iz djela Dostojevskoga, Tolstoja, Čehova, Gorkoga i Rozanova.

А. Смирновъ, Заветы двѣнадцати патриарховъ, сыновей Іакова. (Propisi dvanaestorice patrijara, sinova Jakovljevih.) Kazanj 1911. — „Propisi dvanaestorice patrijara, sinova Jakovljevih“ pripadaju apokrifnoj literaturi. Ovaj spomenik nema toliko literarne vrijednosti, koliko historične, jer nam crta vjerovanje, mišljenje i sudenje Židova u vrijeme Isusovo i tako u mnogo čemu osvjetljuje historiju najstarijeg kršćanstva. „Propisi dvanaestorice patrijara“ bili su rasprostranjeni u Bizantu i među slavenskim narodima. Osobiti su oni imali upliv na drevnu rusku literaturu. Profesor i protojerej Smirnov preveo je na ruski jezik ovaj apokrifni spomenik sa dugačkim predgovorom, u kojem razlaže historiju teksta. Kod prevadanja služio se najkritičnijim grčkim tekstom, što ga je izdao R. H. Charles u Oxfordu 1908.

А. Шаратовъ, Сборникъ поучений. (Zbirka pouka.) Sergijev Posad 1911. str. 95. c. 50 kop. — Šarapov je sastavio u ovom djelu dvanaest pouka za naobraženi krug slušateljstva na razne nedjeljne i praznične dane.

В. В. Болотовъ, Лекціи по исторіи древней церкви. (V. V. Bolotov,

Lekcije iz historije drevne crkve). Prvi dio radi o uvodu u crkvenu historiju, a izdao ga po smrti pisca profesor A. Brilijantov (Petrograd 1907. str. 234, cijena 2 rublja 25 kop.). Drugi dio djela obrađuje historiju crkve do Konstantina Velikog, a izdao ga isti Brilijantov (Petrograd 1910. str. 474. cijena 3 rublja.).

Юліанъ Кулаковскій, Історія Византіи. (Julian Kulakovski, Historija Bizanta). Kijev 1910. str. XVI + 536, cijena 3 rublja. — Bizantijska svjetska i crkvena historija od velike je i znamenite važnosti za historiju Slavena grčkoga obreda. Profesor Kijevske univerze Kulakovski primio se ovog teškog posla i izdao prvi svezak svoje historije Bizanta. U opširnom predgovoru (str. 1—144) govori o sudbini rimske imperije u četvrtom vijeku crtajući pojedine imperatore, dvor carski, građansku i vojnu upravu, unutarnji život carstva, kršćanstvo i Gote. Povijest Bizanta razlaže od Arkadija 395. god. do Anastazija 518. i redom crta vladanje careva: Arkadija, Teodozija, Markijana, Leona, Zenona, Anastazija opisujući građanske i crkvene događaje, što su se zbilj u vrijeme njihova carovanja.

М. Красноженъ, Толкователи каноническаго кодекса восточной церкви: Аристинъ, Зонара и Балзамонъ (M. Krasnožen, Tumačitelji kanonskog kodeksa istočne crkve: Aristin, Zonara, Balzamon). Drugo ispravljeno i popunjeno izdanje Jurjev 1911. Ovaj uvaženi ruski kanonista crta u svom djelu život trojice najznamenitijih istočnih tumačitelja kanona: Aristena, Balzamona i Zonare, koji u istočnoj crkvi uživaju veliki ugled. Krasnožen ne opisuje samo život ovih prvaka, već podrobno i opširno crta njihov ogromni rad, crkveno-pravno značenje njihova tumačenja. Djelo je važan prilog za juridičnu kanonsku literaturu, a osobito u naše vrijeme, kadno razni reformatori hoće da reformiraju disciplinu istočne crkve ne prema starim posvećenim kanonima, nego prema državnim modernim uredbama.

Титовъ, Краткое историческое описание Кіево-Печерской Лавры и другихъ святынь и гостопримѣчательностей города Кіева (Titov, Kratki historički opis Kijevo-Pečerske

Lavre i ostalih svetinja i znamenosti grada Kijeva). Kijev 1911. — Što je za sve kršćanstvo Jerusalem, to je za Ruse Kijev. On je centrum pobožnosti i svetinja ruskog naroda. U nj dolaze svake godine čete poklonika iz svega ogromnoga carstva, da obave svoju pobožnost na mjestu, gdje se nekad ruski narod svetim krstom prosvijetlio, da odadu poštu mnogima svetinjama, što se nalaze u ovom „svetom“ gradu i zrcalu cijele ruske imperije. Titov je u svojoj knjizi nastojao da ocрта ovo mjesto. Kako je manastir Pečerska Lavra najznamenitija uspomena starih vremena i rasadnica duhovnoga napretka u današnje vrijeme među ruskim narodom, to mu je u ovom opisu prvo mjesto dano. Svaku svetinju Kijevsku riše Titov u prošlosti i sadašnjosti.

Архимандритъ Јона, Святы Гора Аѡн (Arhimandrit Jona, Sveta Gora Aton). Petrograd 1911. Arhimandrit Jona opisuje u ovom svom kratkom djelu življenje monaha na svetoj gori Atonu i brani ih od napadača.

Znameniti ruski bogoslovski učenjak profesor bogoslovске duhovne akademije Petrogradske V. V. Bolotov, koji je prije jedno godinu dana preminuo, napisao je više znamenitih djela, od kojih spominjemo naredna: 1. Учение Оригена, о Святой Троици (Origenovo učenje о Светој Троици). Petrograd 1879. c. 10 rubalj. Ovo je djelo napisao Bolotov kao profesorsku disertaciju. 2. К исторіи внѣшняго состоянія константинопольской церкви под турскимъ ярмомъ (Prilog povijesti vanjskog stanja carigradske crkve pod turskim jarmom). Petrograd 1882. str. 1—66 c. 1 r. Ova je radnja pretiskana iz revije „Христіанское Чтеніе“ 1882. god. 3. Theodoretiana. Petrograd 1892. str. 1—107. c. 2 r. Radnja je izdana u istom časopisu 1892. g. kao odgovor na djelo Glubokovskoga „Blaženi Teodoret, episkop Cirski. Njegov život i literarna djelatnost“ (Блаж. Теодоритъ еп. кирскій. Его жизнь и литературная дѣлательность) Moskva I.—II. 1890. — 4. Либерій, епископъ римскій и сирмійскіе собори (Liberije, biskup rimski i srijemske sinode). Petrograd 1899. str. 1—118. c. 1 r. 50 kop. — 5. Из

церковной исторіи Египта (Из crkvene povijesti Egipta). Petrograd 1893. Pretiskano iz časopisa „Христіанскоје чтеніе“ 1893. str. 259—334. Pisac raspravlja u ovoj lijepoj radnji о дану смрти sv. евангелисте Марка. — 6. Гоненіе на христіанъ при Неронѣ (Progon kršćana за Nerona). Petrograd 1903. Osim ovih radnja pisao je Bolotov još znamenite rasprave о „Acta martyrum Scilitanorum“ (Hrist. čtenie 1903.), о Baltazaru i Dariju Medaninu о spornom pitanju babilonske хронологије i о mnogim drugim stvarima. Bolotov se istakao kao dobar historičar, a nije mu bila nepoznata ni patristika ni bibličke znanosti, kako nam svjedoče njegova djela.

Сергіи Артоболевскій, Барлаамъ, архіепископъ пензенскій. (Sergij Artobolevskij, Varlaam, arhiepiskop penzenski) Penza 1912. str. 414. cijena 1 rubalj. Varlaam je bio znameniti ruski episkop u sredini devetnaestoga stoljeća istaknuvši se osobitim načinom svojim znanstvenim i organizacionim radom. Artobolevskij napisao je na temelju arhivalnih istraživanja ovo svoje historičko-biografično djelo.

Сергіи Григоровскій, О разводѣ. Причини и послѣдствія развода и бракоразводное судопроизводство. (Sergije Grigorovskij, O razvodu. Uzroci i posljedice razvoda i brakorazvodni sudbeni postupak.) Petrograd 1911. Kako ortodokсна ruska crkva dopušta dissolubilitatem vinculi matrimonialis iz više kanonskih razloga, koji imaju за sobom potpunu historiju svoje еволуције, то је ово djelo Grigorovskoga i за dogmatičara i за juristu važno. Pisac se obazire posebnim načinom на brakorazvodni proces i donosi mnoga riješenja sv. sinoda.

С. Шайжинъ, Заонежская заточница, великая государыня иннокія Марѡа Ивановна. (S. Šajžin, Zaoneška zatočnica, velika gospodарica inokinja Marta Ivanovna.) Petrozavodsk 1912. — Po svoj ruskoj imperiji slavi se торжественим načinom tristota godišnjica vladalačke куће Romanova. Kod те се slave posve zaboraviti на majku boljara Mihajla Teodorovića Romanova, koji je prvi od ove porodice dobio u руке carsko

žezlo i carsku krunu, boljarku Kseniju Ivanovnu Romanovu. Ona je bila god. 1601. silom postrizena i u monaštvo poslana u zatočenje u mjestance, što leži stotinu vrsta sjeveroistočno od Petrozavodska. Ovdje je carica silom dobila monaško ime Marta i proživila kao inokinja punih pet godina. Tamo se nalaze i njezine relikvije. Pisac je predmet zanimivo obradio pokupivši sa svih strana važni materijal.

Jerомонах Анатолий, Исторический очеркъ сирийскаго монашества до половины VI. вѣка. (Jeromonah Anatolije, Historijski ocrт sirskoga monaštva do polovice VI. vijeka.) Kiev 1911. str. XVI. + 299. — Kako je za historiju crkve i njezina života monaštvo od velike važnosti, što osobito vrijedi za istočnu crkvu, to je ovo djelo, koje radi o sirskom monaštvu, za svakoga historičara zanimivo. Anatolije karakterizuje u uvodu osnovnu ideju svoga truda, a onda govori o početku i postanku sirskoga monaštva, o stanju njegovom u drugoj polovini četvrtoga vijeka i u prvoj polovini petoga vijeka, o sudbini njegovoj poslije kalcedonskoga koncila.

А. Табрумъ, Религиозныя вѣрованія современныхъ ученыхъ. (A. Tabrum, Religiozno vjerovanje savremenih učenjaka.) Moskva 1912. XVI. + 153. — To je prijevod iz engleskoga pod redakcijom V. Koževnikova i Solovljeva. A. Tabrum, član londonske lige, koja imade svrhu dokazati istinitost kršćanstva, obratio se ponajboljim učenjacima Engleske i Amerike sa dva pitanja: 1. da li oni drže, e postoji zaista opreka i kontradikcija među faktima, šio ih je nauka utvrdila, i osnovnim načelima kršćanstva? i 2. da li oni smatraju savremene učenjake nevjernicima? Stiglo je od najznamenitijih matematičara, kemičara, elektrotehničara, fizičara, geologa, astronoma, zoologa, botaničara, anatomicara, fiziologa, patologa, psihologa, orientališta u svemu 180 odgovora. Od svih ovih učenjaka ni jedan se jedini nije priznao otvoreno ateistom. Svi oni govore najljepše o kršćanstvu, o sv. pismu i o Isusu Hristu.

Н. Н. Глубоковскій, Благовѣстіе св. апостола Павла по его проис-

хожденію и существу. Книга третья: Божественность „Евангелія“ Павлова и Методъ обоснованія сего въ изслѣдованіи о немъ (N. N. Glubokovskij, Propovijedanje sv. apostola Pavla prema njegovom postanku i biti. Knjiga treća: Božestvenost „Evanđelja“ Pavlova). Petrograd 1912. 80 str. Jedan od najznamenitijih ruskih bogoslovskih učenjaka jest svakako Glubokovski. Sa svojim radovima poznat je svemu učenome svijetu tako, da su bibliste na njemačkim univerzama samo zato počeli učiti ruski jezik, da uzmognu čitati djela njegova. Glubokovski je posvetio cio svoj život izučavanju sv. Pavla. Gore navedeno djelo treća je knjiga njegova ogromnoga studiuma o evanđelu apostola naroda. U njoj dokazuje, kako Pavlovo evanđele nije plod usavršene poganske filosofije, nego je u njemu svrhnaravni princip. Glubokovski stoji na zdravim i dobrim načelima.

В. И. Барвинокъ, Никифоръ Влеммидъ и его сочиненія) (V. I. Barvinok, Nikifor Vlemmid i njegova djela. Sfr. XXXIII + 366 + II. Kiev 1911.

U najnovije vrijeme razvio se študium bizantinske historije. Djelo Barvinokovo zauzimalje na tom polju odlično mjesto. On opisuje život i rad znamenitoga Nikifora Vlemmida, koji je živio u XIII. vijeku i istakao se kao monah svojim političnim i naučnim radom na bogoslovskom polju. Vlemmid je jedna od veoma značajnih ličnosti svojega doba.

П. Н. Лупповъ, Матеріалы для исторіи христіанства у вотяковъ во второй половинѣ XIX. в. (P. N. Luppov, Grada za historiju kršćanstva među Votjacima u drugoj polovini 19. vijeka). Vjatka 1911. str. IV. + 318.

Na dalekom istoku ruske imperije u području rijeka Kame i Vjatke živi finsko-permsko pleme Votjaka. Godine 1897. bilo ih je u svemu 420.970, a od tih 10.000 pogana, ostali pravoslavni. Luppov, koji je nedavno izdao učeno djelo pod naslovom „Kršćanstvo među Votjacima u prvoj polovini 19. vijeka“, sabrao je u ovom zborniku iz raznih arhiva povjesni materijal, koji je jednako važan i za historičara i za etnologa.

Владимир Успенскій, Сборникъ церковныхъ пѣснопѣній съ перево-

домъ ихъ на рускiй языкъ (Vladimir Uspenskij, Zbornik crkvenih pjesama s prijevodom njihovim na ruski jezik) treće ispravljeno i popunjeno izdanje. Moskva 1911. str. 248 — XXXIV. c. 50 kop.

Protojerej Uspenski izdao je ovaj zbornik crkvenih pjesama, jer je uvidio, koliku važnost imade pjevanje u religioznim činima. Smještene su pjesme na vsenočnom bdjeniju i liturgiji, na nedjeljama pred velikim postom i na sami veliki post, na strasnu sedmicu, na dvadeset praznika i svetu Pashu, na praznike bogorođične. Pisac je dobro učinio, što je priredio sa starog slavenskog ruski prijevod.

A. Плетневъ, Левъ Толстой (A. Pletnev, Lav Tolstoj). Odesa 1912. str. 3—16.

O Tolstoju se u Rusiji mnogo pisalo i sada se piše: o njemu imade čitava biblioteka. Brošura, što ju je izdao Pletnev, dobro je napisana, samo što je na žalost prekratka. U njoj imade veoma dobrih misli. Takove su naredne: Tolstoj nije pronicnuo narodne mase; na zapadu nije on popularan; on je tip engleskoga džen-telmena fermera sa prekrasnim vlastelinskim dvorcem; uvijek je bio gluhi na prozbe za materijalnu pomoć;

posijao je razdor ča u svojoj općini; Tolstojeve ideje i njegov život bili su uvijek u potpunju kontradikciji; njegovi su sljedbenici vrlo često provodili bezobrazni i raspušteni život; Tolstoj nije niknuo iz duše naroda, nego je bio piscem i misliocem aristokracije i birokracije.

П. А. I-Онгеровъ, Книга пророка Даниїла въ рускомъ переводѣ съ греческаго текста (P. A. Jungerov, knjiga proroka Danijela u ruskom prijevodu iz grčkog teksta) Kiev 1912. c. 50 kop.

Profesor Kazanjske duhovne akademije Jungerov može se podičiti veoma lijepim radovima na polju svetoga pisma staroga zavjeta, koji čine čitavu biblijsku biblioteku za prostog seoskog svećenika i za učenjaka. U toj njegovoj biblioteci, nalaze se i prijevodi knjiga staroga zavjeta na ruski jezik. Već je preveo (Kazanj 1908.), knjigu Priča, proroka Isaiju (1909), Jeremiju i njegov Plač (1910.), Jezekiela, a sada evo prijevoda proroka Danijela. Svi su ovi prijevodi izrađeni najvećom marljivošću, popraćeni sa predgovorom i kratkim tumačenjem u bilješkama.

*Dr. Janko Šimrak, prevz.*



## Pregled časopisâ.

**Hrvatska straža** za kršćansku prosvjetu. Časopis namijenjen filozofiji i drugim znanostima. (Glasilo „Leonova društva“ u Senju. Urednik: Dr. Fran Binički. Rijeka, 1913. God. XI. Broj 4—5. Fr. Ign. Radić: Uspjesi i neuspjesi moderne filozofije (Syršetak). — Franjo Šanc D. I.: Čudorednost. Etično razmatranje o njezinoj biti u stvorova. — Prof. B. M.: Radost i žalost. — M. pl. Sociol.: Još o stručnoj organizaciji. — \* \* \* Evangelist revolucije. — Književnost: Ocjene novih djela. — Časopisi. — Svaštice.

**Vrhbosna.** Katoličkoj prosvjeti. Sarajevo 1913. Izdaje kaptol Vrhbosanski. Uređuje dr. Ivan Dujmašić do br. 5., a zatim Dr. Antun Buljan. — Dr. Fran Binički: Kršćanstvo i katolištvo. — Iv. Jablanović: Milanski edikat tolerancije. (Br. 1.). — Okružnica nadb. Vrhb. vjernicima. — Iv. Jablanović: Što nas uči komparativna filologija. — Dr. K. Lübeck: Pokret za uniju Bugarske godine 1860. (Br. 2. i 3.). — Dr. Dragutin Knievald: Milanski edikat i Konstantinov slavoluk. — Dr. Andrija Živković: Hajka fran-